د افغانستان د اسلامی جمهوریت سفارت
دوشنبه

سفارت جمهوری اسلامی افغانستان
دوشنبه

Embassy of the Islamic Republic of Afghanistan - Dushanbe

شماره: ۱۰۰۵
تاریخ: ۱۳۹۳/۴/۵

محرم

موضوع: کریدور چترال - واخان

ضمایم: (ندارد)

وزارت محترم امور خارجه جمهوری اسلامی افغانستان
قابل توجه ریاست محترم سوم سیاسی

با تقدیم احترام

بزرگترین سرمایه‌ی افغانستان، موقعیت ژئوپولیتیک آنست. همه‌ی بازی‌ها و کارکردهای منطقه‌یی و فرامنطقه‌یی ریشه در چنین واقعیتی دارد. این واقعیت در سیر تاریخ ره آوردی جز مصیبت و جنگ نداشته است. پرسش این است: چگونه می‌توان این موقعیت کلیدی را تبدیل به فرصت طلایی نمود؟ پاسخ روشن است: ارتقای همه‌ی ظرفیت‌های ملی در راستای دفاع از تمامیت ارضی و تعامل منافع با کشورهای همسایه. متأسفانه ضعف ظرفیت‌های ملی، سبب گردیده تا شوونیسم و افزون طلبی همسایگان، نگذارد تا این موقعیت ژئوپولیتیک به صورت طبیعی تبدیل به ثبات و توسعه به معنای وسیع کلمه گردد. یکی از این کنش‌های شوونیستی، راهبردهای سیطره طلبانه‌ی جمهوری اسلامی پاکستان است.

پاکستان با استفاده‌ی ابزاری از تروریزم و مافیای مواد مخدر، سعی می‌نماید تا بی‌ثباتی عامل حضورش در منطقه باشد. همان گونه که جنرال مشرّف افغانستان را عمق استراتیژیک پاکستان خوانده بود، این نگرش با تداوم در حلقه‌های نو راهبردی، قلب منافع ملی افغانستان را نشانه گرفته است. ایجاد کریدور چترال- واخان، نشانه‌یی از این حرکت خزنده است که چونان مار کبرا بر آنست تا موقعیت ژئوپولیتیک افغانستان را به عنوان پل اتصال جنوب آسیا به آسیای مرکزی ببلعد.

به بیان دیگر، در ادامه چالش مزمن خط مرزی دیورند، اینک پاکستان بر آنست با ایجاد کریدور چترال- واخان، از هویت جغرافیایی افغانستان به عنوان پل اتصال آسیای جنوبی به آسیای مرکزی بکاهد. پاکستان با تمام توان سعی می‌نماید تا این کریدور ایجاد گردد.

در اقامتگاه سفیر فرانسه در تاجیکستان (۳۰ جوزا ۱۳۹۳/ ۲۰ جون ۲۰۱۴م)، سفیر پاکستان در جمع سفیران گفت: «صدرأعظم جمهوری اسلامی پاکستان آقای نواز شریف با رئیس جمهوری تاجیکستان

آدرس: کوچه مایکوفسکی -۲، دوشنبه، تاجیکستان | تیلفون: ۲۲۱۶۷۳۵ ۹۹۲۳۷+، فکس: ۲۵۱۰۰۹۶ (۳۷-۰۰۹۹۲)
Address: Mayakovsky -2. Dushanbe, Tajikistan | Tel: +99237 2216735, Fax: (00992-37) 2510096
E- mail: dushanbe@afghanistan-mfa.net

روی ایجاد کریدور چترال – واخان به تفصیل صحبت نمود. هر دو طرف تفاهم داشتند تا این مسیر با همکاری جمهوری اسلامی افغانستان ایجاد گردد. با ایجاد مسیر (چترال – اشکاشم افغانستان – اشکاشم تاجیکستان) ، جمهوری تاجیکستان به آب‌های آزاد پاکستان راه پیدا می نماید».

همان گونه که در نامه‌ی ۸۸۱ (۱۳۹۲/۴/۷) این نمایندگی بازتاب یافته است، ایجاد کریدور چترال – واخان از سیاست‌های راهبردی پاکستان است. پاکستان با برنامه ریزی دقیق، راهکارهای معطوف به هدف را مرحله به مرحله تعقیب می‌نماید. در آن نامه (۸۸۱) چنین نبشته شده است:

«آقای امجد حسین سیال سفیر پاکستان در رابطه به کریدور چترال – واخان گفت: «جانب پاکستان به شدّت علاقمند احداث این راه است؛ و در ملاقات‌هایی که موصوف با جانب تاجیکستان داشته است، این کشور نیز با احداث این راه موافقت دارد.

آقای سیال افزود: «جانب پاکستان مطالعات امکان سنجی این راه را از طریق ستلایت به همکاری مشاورین اسپانیایی و اتریشی انجام داده است. بر اساس بررسی‌های انجام شده، احداث این راه به آسانی امکان پذیر بوده، حدود ۱۰ کیلومتر تونل را در بر می گیرد که مصرف مجموعی احداث این راه حدود ۲۴ میلیون دالر امریکایی می‌شود؛ و این مبلغ زیادی نیست. با ایجاد کریدور چترال- واخان، تاجیکستان به بندر گوادر متصل می گردد. به همین دلیل تاجیکستان به شدّت علاقمند احداث این راه است».

با توجه به اهمیت موضوع می‌خواهم بر چند نکته تأکید نمایم:

۱) با توجه به جغرافیای زیستی اسماعیلیه، بنیاد آقا خان در جهت تحقق کریدور چترال واخان مستمر و پیوسته تلاش می‌نماید. احداث چندین پل بر روی آمو دریا بر مبنای چنین هدفی است. احداث کریدور چترال واخان این راهبرد را به اکمال می‌رساند.

۲) ایجاد جغرافیای مستقل سرزمین اسماعیلیه در چهار ضلعی افغانستان، تاجیکستان، پاکستان و چین از راهبردهای طولانی مدت بازی‌های بزرگ فرامنطقه در این منطقه‌ی حساس و کلیدی است.

۳) پس از حوادث خونین بدخشان تاجیکستان در سال گذشته‌ی میلادی، کریم آقاخان به پخش اعلامیه‌یی مبادرت می‌ورزد و از پیروانش می‌خواهد با حفظ آرامش با دولت تاجیکستان همکاری نمایند. این اعلامیه نشان دهنده‌ی نقش رو به گسترش سیاسی رهبر اسماعیلیه در منطقه است.

۴) رییس جمهوری تاجیکستان پیش از آنکه به پاکستان در سال ۱۳۸۹ سفر نماید، در دیداری ویژه برایم گفت: «مطمئن باشید، هرگز راجع به کریدور چترال – واخان با جانب پاکستان گفتگو نخواهیم کرد. منافع و رضایت افغانستان برای تاجیکستان الویت دارد. پیام مرا به برادرم رییس جمهوری اسلامی افغانستان برسانید».

آدرس: کوچه مایکوفسکی -۲، دوشنبه، تاجیکستان | تیلفون: ۲۲۱۶۷۳۵ ۹۹۲۳۷+، فکس: ۲۵۱۰۰۹۶ (۳۷-۰۰۹۹۲)
Address: Mayakovsky -2. Dushanbe, Tajikistan | Tel: +99237 2216735, Fax: (00992-37) 2510096
E- mail: dushanbe@afghanistan-mfa.net

۵) گرچه رییس جمهوری تاجیکستان دارای چنین دیدگاه روشنی است، اما کارمندان و کارگزاران سیاست خارجی تاجیکستان تمایل خود را نسبت به ایجاد کریدور چترال – واخان پنهان نمی‌نمایند. دستیابی به آب‌های آزاد و راه یابی به بندر گوادر را مساوی با منافع ملی خود می‌دانند.

۶) در دیداری که با خانم سوزان اِلیوت سفیر ایالات متحده امریکا در تاجیکستان داشتم (۱۳۹۳/۴/۲)،گفت: «ما می‌دانیم که نواز شریف مسأله‌ی کریدور چترال- واخان را با جانب تاجیکستان مطرح نموده است. اما هنوز نسبت به دیدگاه‌های جانب تاجیکستان وقوف نداریم.» خانم سوزان با چنین صراحتی اذعان نمود که: «در طی دو سال اخیر سفیر پاکستان مستمر از من خواسته است که ایالات متحده، تاجیکستان را تحت فشار قرار دهد تا به ایجاد کریدور چترال – واخان موافقت نماید. به دلیل اینکه کریدور (چترال – واخان) خط قرمز افغانستان است، ایالات متحده از چنین طرحی پشتیبانی نمی‌نماید؛ و با همه‌ی اصرار پیوسته‌ی سفیر پاکستان، هرگز با جانب تاجیکستان در این زمینه گفتگویی نداشته ام».

نتیجه:

- ایجاد کریدور چترال – واخان برای پاکستان یک راهبرد قاطع است. در جهت عملی نمودن آن از هیچ کوششی دریغ نخواهد ورزید.
- بی گمان ایجاد چنین کریدوری موقعیت افغانستان را به عنوان محور تجارت و ترانزیت منطقه، ضربه‌ی مهلک خواهد زد و دیگر افغانستان پل اتصال آسیای مرکزی با جنوب آسیا نخواهد بود.
- دستیابی تاجیکستان به آب های آزاد، دقیقاً مساوی با منافع ملی این کشور است.
- از آنجایی که کریدور چترال – واخان می‌تواند محتملاً مقدمه‌ی طرح جغرافیای سیاسی مستقل اسماعیلیه در چارچوب بدخشان بزرگ و چترال باشد، تاجیکستان نمی‌تواند با چنین طرحی همراهی نماید. بنا بر این، کریدور چترال- واخان برای تاجیکستان یک موضوع پارادوکسیکال است. با درک این محور متناقض نما، باید راهبرد و راهکارهای واقع گرایانه را، بر مبنای منافع ملی افغانستان و تعامل منافع، طراحی نمود.
- ایجاد جغرافیای مستقل با محور اسماعیلیه، از طرح‌های بلند مدتی است که در ادامه‌ی ایجاد این کریدور مطرح خواهد شد؛ و پاکستان و متحدینش از آن حمایت خواهند کرد، ولو قسمت چترال از جغرافیای سیاسی پاکستان بریده شود.

آدرس: کوچه مایکوفسکی -۲، دوشنبه، تاجیکستان | تیلفون: ۲۲۱۶۷۳۵ ۹۹۲۳۷+ ، فکس : ۲۵۱۰۰۹۶ (۳۷-۰۰۹۹۲)
Address: Mayakovsky -2. Dushanbe, Tajikistan | Tel: +99237 2216735, Fax: (00992-37) 2510096
E- mail: dushanbe@afghanistan-mfa.net

- از آنجایی که منطقه‌ی مسلمان نشین سینکیانگ (کاشغر تاریخی)، نقطه‌ی خلل پذیر جمهوری خلق چین است؛ و چین متحد پایدار پاکستان، تردید نباید کرد که نسبت به ایجاد چنان جغرافیایی، دیدگاه چین نیز در طولانی مدت منفی نخواهد بود.
- با توجه به واقعیات موجود، باید طرح راهبردی کریدور چترال – واخان را به صورت جدی و مستمر مورد مطالعه قرار داد. هرگونه سیاست انفعالی و عدم توجه، منتج به ضررهای جبران ناپذیر خواهد شد.

با احترام

دکتور عبدالغفور آرزو
سفیر کبیر ج.ا. افغانستان در دوشنبه

رونوشت‌ها:

۱. **ریاست محترم امور سرحدی و همکاری‌های امنیتی**
۲. **ریاست محترم مرکز مطالعات استراتیژیک**

آدرس: کوچه مایکوفسکی -۲، دوشنبه، تاجیکستان | تیلفون: ۲۲۱۶۷۳۵ ۹۹۲۳۷+، فکس: ۲۵۱۰۰۹۶ (۳۷-۰۰۹۹۲)
Address: Mayakovsky -2. Dushanbe, Tajikistan | Tel: +99237 2216735, Fax: (00992-37) 2510096
E- mail: dushanbe@afghanistan-mfa.net